

uit het Fransch in het Nederlandsch, vat dit dadelijk. De Statenvertalers komen er ook rond voor uit. Men leze hun kanteekeningen er maar op na. De kritiek van Ds D. — dit nemen we gaarne aan — is goed bedoeld, maar onverdiend en komt o.i. voort uit niet genoegzaam geschoold-zijn op dit terrein. Zoo rijst bij het lezen van zijn artikelen telkens twijfel of hij wel op de hoogte is van de koinè, d.i. het Grieksch, dat ten tijde van Christus en de apostelen gesproken werd in de landen rond de Middellandsche Zee.

In het Maart-nummer van „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift“ komt Prof. Grosheide tegen de kritiek van Ds D. op.

Terecht begint hij met te verklaren, dat hij het op de uitdrukking „vrij vertalen“ niet begrepen heeft. Nietwaar, men kan die zoo licht verstaan en er uit lezen, dat de vertaler in zijn vertaling wil indragen, waartoe de grondtekst hem niet het recht geeft. En dat is vanzelf de bedoeling niet.

Men leest in onze Statenbijbels: „getrouwelijk“ overgezet.

Daarom moet het ook ons te doen zijn.

Zoo getrouw mogelijk behoort de Hebreuwsche en Grieksche tekst in onze eigen taal tot ons te spreken, waartoe soms eenige omschrijving kan noodig zijn.

Men werpe toch geen bezwaren op, waar geen wet-tige bezwaren zijn.

Men geve gehoor aan prof. Grosheide, waar hij aan het slot van zijn artikel schrijft: „Ik kan best kritiek verdragen en ben niet van oordeel, dat mijn werk volmaakt is. Maar een kritiek als van Ds Diermanse, brengt het slagen van heel de Korte Verklaring in gevaar en moest daarom onder de oogen worden gezien. Im-mers, die kritiek gaat in de eerste plaats mank aan het euvel, dat ze van den arbeid der Statenvertalers een onjuist beeld geeft en met dat onjuiste beeld veroordeelt, hetgeen thans wordt gedaan. In de tweede plaats moet van die kritiek gezegd, dat ze zich niet berekend toont voor de taak, die ze op zich nam en omdat ze zich, van wat vertalen is en inhoudt, niet voldoende rekenschap heeft gegeven en omdat ge-noegzame kennis van de grondtalen der Schrift ont-breekt. Het door ons besproken artikel is een symp-toom. Men stuit herhaaldelijk op dezelfde kritiek, zij het dat die doorgaans meer mondeling, dan schriftelijk wordt gegeven en in verband daarmee moeilijker is te achterhalen. Een en ander rechtvaardigt, meenen we, bestrijding van de artikelen die Ds Diermanse gaf. Het zou immers jammer zijn, indien ongegronde kritiek een groot werk ging ondermijnen.“

Nu, voor dit laatste behoort prof. Grosheide dunkt ons niet bevreemd te zijn.

Daar is zulk een kritiek toch te zwak voor. Zelfs ons Gereformeerde volk in zijn breedte is er te ontwikkeld voor, dan dat zij er zich door van de wijs-zou laten brengen.

Een paar woorden van toelichting zijn genoeg om hen van beter te overtuigen.

Daarenboven zullen vermeende bezwaren door den tijd zelf wel worden opgelost.

Wij hebben n.l. de meening hooren niten, dat, wan-neer deze Korte Verklaring gereed is, de Synode op een goeden dag haar voor kerkelijk gebruik zal lijen en men acht dit niet voorzichtig.

Maar het is onvoorzichtig zoo iets van een Synode te denken.

Wanneer men nagaat, wat groote zorgen de Synode van 1618/19 gedragen heeft voor de Staten-vertaling, aan hoeveel mannen ze dit werk heeft opgedragen, dan heeft men geen reden te denken, dat een toe-komstige Synode er zich met een Franschen slag zal afmaken.

In deze „Korte Verklaring“ is de vertaling van elk bijbelboek het werk van één persoon.

Maar een Synode zal geen vertaling sanctioneeren, die niet door de vertalers onderling is gecontroleerd. Die herzien is en nog eens herzien.

Ook mag men niet in voorbarigheid oordelen, dat door de vertaling in deze „Korte Verklaring“ feitelijk reeds beslist is, dat niet de Statenvertaling aan herziening zal worden onderworpen, maar een geheel nieuwe vertaling zal worden ingevoerd.

Tan ziet men heusch spoken.

Persoonlijk ben ik voor een herziening der Staten-vertaling, maar dan ook voor een grondige. Om ver-schillende redenen preferer ik die boven een geheel nieuwe. Vooral om het vele, dat daarin ook voor onzen tijd bruikbaar is en dat kwalijk te verbeteren valt.

Maar door deze vertaling wordt daarover nog niet gespraejudiceerd.

Ze geschiedt niet in opdracht van de kerken.

Ze draagt geen kerkelijk karakter en beweert dat ook niet.

Maar ze vergadert prachtig materiaal.

En als straks onze kerken een verbeterde vertaling tijk zijn, zal dat grootendeels aan dezen arbeid zijn te danken.

Radio-probleem.

Onze kerken zitten thans voor het radio-probleem. Het kerkernadsverslag van de kerk van Zaandam be-helst dienaangaande:

Op een verzoek van de Chr. Radio Vereeniging kan niet worden ingegaan. Het doet berreemdend aan, dat een Vereeniging zich wil bezig houden met het brengen van de prediking des Woords, daar dit, ook bedoeld als Evangelisatie, het werk der Kerk is. In elk geval zal worden afgewacht, wat de kerk

van Bloemendaal, die prediking uitzendt, verder zal doen.

Dat van Leiden:

Een circulaire van de Geref. kerk te Bloemendaal over Radio werd voorloopig aangehouden. Tegelijk werd besloten een uitzendingsvergunning aan te vragen voor het kerkgebouw aan de Hooigracht.

Hier steekt een kerkrechtelijk beginsel achter. Allereerst dit: de prediking is het werk van de kerk. Vervolgens dit: de prediking voor een bepaalde kate-gorie van geloovigen behoort te zijn die van de plaats-elijke kerk, waartoe zij behooren.

Voorzeker is het kostelijk, dat door het radio-toestel huizittende gemeenteleden in staat worden gesteld de levende verkondiging van het Woord te hooren.

Daaraan is de voorkeur te geven boven het lezen van een preek.

Wanneer een plaatselijke kerk de prediking niet uit-zendt, dan is er volstrekt niets tegen, dat men die van een andere kerk beluistert.

Maar als 't eenigszins mogelijk is, behoort elke plaats-elijke kerk zelf in die behoefte te voorzien.

Iedere kerk een uitzendstation, dat moet niet ideaal zijn.

Voorbereidingsformulier bij de Voorbereiding.

In onze artikelen over de liturgie-voorstellen voor de Synode van 1923 gaven we in overweging dat ge-deelte van het Avondmaalsformulier, dat over de voor-bereiding handelt, na de voorbereidingspredikatie te lezen.

Dan kan bij de Avondmaalsviering zelf het overige worden voorgelezen, behoeft deze dienst niet onge-evenaard lang te duren en kan er misschien ook in grotere kerken nog een korte predikatie aan voorafgaan.

Want bediening van Woord en Sacrament behooren bij elkaar.

En de voorlezing van het formulier voor het H. Avond-maal voor bediening van het Woord te doen doorgaan, heeft mij altijd wat sofistisch toegeschenen.

Het doet ons genoegen, dat de kerkeraad van 's-Gra-venhage-Onst tot zulk een splitsing van het formulier besloten heeft.

Vanzelf kan men daartegen ook weer bezwaren op-werpen.

Het is mogelijk, dat iemand dat eerste deel van het formulier niet hoort, omdat hij thuis moest blijven.

Maar dan hoort hij ook de voorbereidingspredikatie niet en die werd door onze vaders ook noodig geacht. Zij legden er juist sterken nadruk op, dat die voorberei-dingspredikatie gedurig zou worden gehouden.

Mist men die om wettige reden, dan geve men dit in de hand van Hem, die ten Avondmaal noot en beproeve zich zonder voorbereidingspredikatie en zon-der het daarop betrekking hebbende deel uit het for-mulier.

Ons Avondmaalsformulier is zeer schoon. Niet gaarne willen wij er een gedeelte uit missen. En toch staat het door zijn lengte een gezondere Avondmaalspraktijk in den weg.

Want dat we er met een twee-maandelijksche Avond-maalsviering zijn, zal wel niemand durven beweren. In verband hiermee is het wel interessant, hoe Calvijn te Straatsburg Avondmaal hield. Ook dit wordt door Ds J. D(ouma) in de „Groninger Kerkbode“ besproken.

Hoe werd dan nu in Straatsburg het Avondmaal gevierd? 's Zondags te voren werd het aan-gekondigd, opdat, zooals het Geneefsche formu-lier verklarend zegt, „een ieder zich voorbereide en schikke om het waardig te ontvangen en met zoo-danigen eerbied als behoort. Dan, opdat men er geen kinderen presenteere (n.l. om tot het avondmaal toe-gelaten te worden) dan die wel onderwezen zijn en belijdenis van hun geloof hebben afgelegd. Eindelijk opdat als er vreemdelingen zijn die nog onkundig en onwetend zijn, zij zich komen aanmelden om in 't bijzonder onderwezen te worden.“

Brak de avondmaalszondag aan, dan werd aan het eind van de preek of, wanneer het dienstig was, in heel de preek op het Avondmaal gewezen „om het volk te verklaren, wat onze Heere door dit mysterie wil zeggen en beteekenen en op welke wijze wij het moeten ontvangen“. Na de preek werd dan, gelijk we boven zagen, in Straatsburg het gewone gebed gedaan, en daarna zong de gemeente de 12 artikelen „om te betuigen dat allen willen leven en sterven in de Christelijke leer en religie“. Onderwijl maakte de dienaar des Woords, aan de avondmaalstafel, die voor den preekstoel stond, brood en wijn gereed.

Was het gezang geëindigd, dan bad hij, achter de tafel staande, het volgende gebed:

„Hemelche Vader, vol van alle goedheid en barm-hartigheid, wij bidden U, waar onze Heere Jezus Christus niet alleen eenmaal Zijn lichaam en Zijn bloed aan het kruis geofferd heeft tot vergeving onzer zonden, maar ook ons het wil meedeelen tot spijst ten eeuwigen leven, ons deze genade te ver-leenen, dat wij met ware oprechtheid des harten en brandenden ijver een zoo groote gave en weldaad ontvangen, d.i. dat wij in zeker geloof Zijn lichaam en Zijn bloed ontvangen, aangezien Hij heelemaal, zooals Hij is waarachtig God en waarachtig mensch, waarlijk het heilige, hemelsche Brood is om ons levend te maken; opdat wij niet meer in ons zelf en naar onze natuur, die geheel verdorven en boos is leven, maar Hij in ons leve, om ons te leiden tot een heilig, welgelukzalig leven, doordat wij waarlijk het Nieuwe en Eeuwige Testament, te weten het Verbond der genade, deelachtig worden gemaakt, zeker en vergewist zijnde dat Uw welbehagen is eeuwig onze genadige Vader te zijn, ons onze zonden niet toerekenende, en ons als Uwe lieve kinderen en erfgenamen met alle nooddrift zoowel der ziele

als des lichaams te verzorgen; opdat wij zonder onderlaten U lof en dank bewijzen; en Uwen Naam in werken en woorden grootmaken.“

Geef ons dan alzoo, Hemelsche Vader, beiden te vieren de gedachtenis en de zalige herinnering aan Uwen dierbaren Zoon: ons daarin te oefenen; en de weldaad van Zijn dood te verkondigen. Opdat wij nieuwen wasdom en versterking in geloof en alle heilsweldaden ontvangende met te grooter vertrou-wen U onzen Vader noemen en wij in U Uwen Zoon, onzen Heere, in Wiens Naam wij bidden gelijk wij door Hem geleerd zijn: Onze Vader, die in de heme-len zijt. „“

Na dit gebed volgde de uiteenzetting van het avondmaal, het leerstellig gedeelte, waar Calvijn veel aan hechtte. De aanhef was ongeveer als in ons formulier: „Laat ons hooren, hoe onze Heere Jezus Christus ons het H. Avondmaal heeft ingesteld, volgens wat de heilige Paulus ons meedeelt in het elfde hoofdstuk van den eersten brief aan de Corin-thiërs“. Na aanhaling van de woorden der inzetting 1 Cor. 11 vs. 23 tot 29, volgt de verklarende toe-passing dezer woorden, die ook in veel aan ons formulier doet denken. Eerst wordt er op gewezen, dat onze Heere het avondmaal voor Zijne discipelen, voor de geloovigen heeft ingesteld. Daarom worden geëxcommuniceerd „alle afgodendienaars, Godslaste-naars, verachters van God, ketters en allerlei lieden die secten maken om de eenheid der Kerk te breken, alle meenedigen, allen die hunnen vaders en moeders en hunnen overheden ongehoorzaam zijn, alle op-standigen, muilers, vechters, kijvers, echtbrekers, hoe-reeders, dieven, roovers, gierigaards, dronkaards, gulzigaards en al degenen, die een ergerlijk en on-gebonden leven leiden“. Daarom heeft een ieder zich te beproeven, of hij heeft „waar berouw over zijne zonden... begerend voortaan heilighijk en naar Gods wil te leven... vooral of hij geloof heeft in de barm-hartigheid Gods en zijne zaligheid geheel in Jezus Christus zoekt... Als wij dit getuigenis in onze harten hebben voor God, laat ons dan geenszins twijfelen of Hij ons aanneemt tot Zijne kinderen... En al is het dat wij in ons nog veel boosheid en ellendigheid voelen... nochtans overmits ons onze Heere deze genade bewezen heeft, in ons hart Zijn Evangelie ingedrukt te hebben om alle ongeloofvheid te weerstaan en ons gegeven heeft dit verlangen en deze genegenheid onze eigen begeerten te verzaken om Zijne gerechtigheid en Zijne heilige geboden te volgen: laat ons allen zeker zijn, dat de zonden en onvolkomenheden die in ons zijn, ons niet zullen verhinderen dat Hij ons ontvangt...“

Na een herinnering aan Jezus Christus' belofte dat Hij ons waarlijk Zijn lichaam en bloed wil deelachtig maken, volgt de opwekking „onzen geest en ons hart opwaarts te heffen, waar Jezus Christus is in de heerlijkheid Zijns Vaders“, en niet aan het brood en den wijn te blijven hangen. Boven al het aardse moet onze ziele opgeheven worden, om tot in den hemel te klimmen en in te gaan in 't Koninkrijk Gods. Dan is onze ziel recht geschikt om te worden gevoed en levend gemaakt...“

Zoo ongeveer is de gedachtengang in het leerstellig gedeelte van Calvijn's avondmaalsformulier. Was dit gelezen, dan konden de geloovigen ten disch toe-treden.

Hieruit valt voor ons wel het een en ander te leeren. Wanneer wij ons nog wat dichter bij Calvijn aansloten, zou menige moeilijkheid ons bespaard blijven.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

„Samenwerken“ op onderwijsgebied.

Meer dan eens is er gesproken over moeilijkheden, die er voor onze gereformeerde actie zouden rijzen, zodra het erop aankwam samenwerking te zoeken met men-schen, die niet kerkelijk gereformeerd zijn. In meer dan één plaats gaf die samenwerking, soms zelfs reeds enkel de poging tot samenwerking, aanleiding tot min-der aangename gebeurtenissen. En meer dan eens heeft men zich wel eens afgevraagd, of samenwerking wel mogelijk zou zijn, indien niet bij reglement in ongeveer alle mogelijkheden was voorzien.

Nu is de zaak echter deze, dat het practisch onmo-gelijk is, in alle gevallen te voorzien — men kan ook zeggen: alle gevallen van te voren te zien. Daaruit zou dan volgen, dat samenwerking ten eenenmale on-mogelijk zou zijn.

Mensen, die zoo spraken zijn werkelijk niet optimis-tisch. Maar dikwerf zijn het wel menschen van de praktijk, die min of meer onaangename ervaringen heb-ben opgedaan. En zodra zij over het onderhavige thema beginnen te spreken, raken ze op hun praatstoel, en laten ze verhalen hooren — het éene dikwerf nog sprekender dan het andere, — en hun woord maakt vaak in breeden kring indruk.

Nergens was de samenwerking meer onmogelijk dan bij hen — zoo luidt dan gewoonlijk de eindconclusie. En geregeld heeft dan de andere partij natuurlijk de-schuld. Terwijl bij die „andere partij“ even natuurlijk deze zijde de schuld heeft.

Nu is het niet onze bedoeling op bepaalde feiten te wijzen.

Dat zou weinig stichten, en dat zou tenslotte verds-verwijderen, dan vereenen.

Maar wel zullen we een poging wagen enkele meer principieele punten aan te raken.

Wanneer we spreken over samenwerking, dan is tweestrijd mogelijk.

Het gaat om samenwerking met menschen, die ten principieele van ons niet verschillen, maar die alleen een anderen kijk hebben op het kerkelijk leven.

Of — wat ook mogelijk is — we werken samen met menschen, die een andere beschouwing hebben ten principieele, — een andere Schriftbeschouwing in de eerste plaats, en misschien in verband daarmee een andere beschouwing omtrent allerlei kwesties van